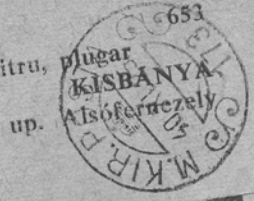

ARDEALULUI

Dlui Kerekes Dumitru,
Saztmár m.

Organ de afirmare al Românilor din Ungaria

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Kolozsvár—Cluj, Str. Deák Ferenc 36. Telefon: 17-49

Căsuța postală No. 3.

Activitatea cooperative- lor românești

Cooperativele românești din teritoriul realipit la Ungaria, au început să se reorganizeze potrivit împrejurărilor actuale și avem nădejdea, ca — după ce această reorganizare va fi terminată, prin înființarea Centralei acestora cu sediul în Kolozsvár-Cluj — să poată activa din nou în folosul asociațiilor lor.

Ca oricare ramură de activitate, și activitatea cooperatistă a avut mult de suferit în urma evenimentelor din ultimul timp; poate, în această ramură neajunsurile au fost chiar mai mari și mai dăinuiește încă. Credem însă, că voința cooperabilor români, de a-și mentine și desvolta organizația cooperatistă și de a continua activitatea economică a acesteia, ceea ce este și interesul statului, va fi înțeleasă de forurile competente, cari vor putea interveni pentru ca greutățile pe care le întâmpinăm, să fie eliminate.

Am primit cu încredere sinceră asigurările date de Dl. Pataky Tibor, subsecretar de stat la președinția consiliului de miniștri, conform cărora cooperativele românești vor putea să lucreze nestânjenit și cu toate că autoritățile locale — poate în necunoștința felului cum înțelege guvernul să mențină această posibilitate de activare — tot mai cauzează neajunsuri cooperativele românești, vrem să credem, că în scurt timp vom cunoaște atitudinea guvernului și vom fi puși la adăpost de aceste neajunsuri.

Pentru această credință și voință a noastră pledează — pe lângă rațiunea de a lăsa liberă activitatea economică a românilor și a promova mulțumirea acestora — nu numai interesul statului de a avea cetățeni mulțumiți, ci și reciprocitatea tratamentului de care au parte cooperativele ungurești din România. Ar fi de dorit ca cele două state să țină socoteala de acest lucru.

Știm, că cooperativele ungurești din România au avut deplină libertate de a-și înjgheba organizații și de a le desvolta liber. Ar fi putut obține chiar și mijloace materiale, pe care însă nu le-au cerut dintr'un spirit — credem noi — greșit, de a-și periclita independența. Vrem să credem că, și cooperativele românești de aici vor fi tratate la fel și vor putea avea aceeași libertate de organizare și activare. Este interesul cetățenilor ambelor state, este interesul însăși al acestor state. Trebuie să înceteze principiul de „Ochiu pentru ochiu și dinte pentru dinte” și în locul acestuia trebuie să troneze principiul „Înțelegere pentru înțelegere și bunățate pentru bunățate”. Numai astfel vom putea exista, lucra și avea mulțumire și unii și alții, numai astfel vom putea fi mulțumiți și deci cetățeni folositori statelor noastre, numai astfel vom putea trece prin criza grozavă în care se sbate toată lumea.

Ar fi potrivit, ca pentru coordonarea cooperăției minoritare pe bază de reci-

Problema naționalităților în discuția Camerei deputaților

— Primul ministru contele Teleki Pál precizează principiile fundamentale ale politicii guvernului față de naționalități —

BUDAPEST 23. (MTI.) — În ședința de Vineri a Camerei deputaților, cu ocazia discuției asupra bugetului președinției consiliului de miniștri, raportorul Donath György, după ce a vorbit de importanța presei, s'a ocupat și cu problema naționalităților din Ungaria, spunând între altele:

„Politica naționalităților guvernul o face pe baza uzanțelor de drept, care sunt în vigoare, și pe baza tradiției milenare. Această tradiție a acordat și acordă chiar și în afară de uzanțele de drept, acum naționalităților conlocuitoare deplinătatea drepturilor civice, în măsură egală cu drepturile ungarilor.

D. Gácsy János ocupându-se de asemenea cu problema naționalităților, a accentuat, că în trecutul istoric soarta naționalităților a fost în cea mai strânsă legătură cu soarta poporului maghiar. Fiecare cetățean al țării, indiferent la

care naționalitate aparține, trebuie să trăiască în cea mai pașnică conviețuire, în cadrele statului. Ungaria a urmat ideea Sfântului Ștefan atunci, când a făcut din naționalitățile conlocuitoare, dela întemeierea statului încontinuu, cetățeni egali cu ungurii. Ungaria a asigurat tuturor cetățenilor principiile enunțate în Constituție, prin care fiecare cetățean este membru egal al statului. Este adevărat, că în trecut au fost controverse: autoritățile de dinainte de războiu nu au respectat dreptul naționalităților de a-și întrebuința în mod liber limba maternă și nu au fost destul de tolerante, aceste controverse nu se pot însă repeta pe viitor, și-a încheiat cuvântarea d. Gácsy, accentuând, că în ceea ce privește viitorul, guvernul stă pe baza ideologiei Sfântului Ștefan și este dispus să acorde naționalităților conlocuitoare, posibilitatea asigurării dezvoltării libere și progresului desăvârșit.

Discursul primului ministru

Contele Teleki Pál, președintele consiliului de miniștri, răspunzând tuturor oratorilor, s'a ocupat și de problema minorităților, spunând între altele:

„Am avut ocazia să-mi spun părerea în această problemă în repetate rânduri. Am spus atunci, când au început să revină anumite teritorii, că am ajuns la o veche, dar în anumite privințe renoită, problemă; la conducerea unui stat compus dintr'o populație care vorbește mai multe limbi. Această problemă trebuie rezolvată cu serioase sentimente de răspundere în spiritul dragostei. Fiecare are un drept indiscutabil să-și cultive tradițiile în limba sa maternă și statul maghiar este dator să sprijine pe cetățenii săi de altă limbă în această năzuință. Așa ne impune ideologia de stat a Sfântului Ștefan, fiindcă aceasta este și ideologia bună înțelegeri între popoare și principiul potrivit și sănătos al conducerii de stat.

În această privință concepția guvernului este următoarea:

procuritate absolută și absolut sinceră, cele două state să dea ascultare acestei voinți a cooperabilor, care credem, că este aceeași și la minoritatea ungurească din România, ceea ce reiese din declarațiile făcute la Marosvásárhely-Târgu-Mureș de către cetățeanul român Hal-

Libera întrebuințare a limbii materne, educația în limba maternă, adâncirea și libera dezvoltarea a caracterului etnic, dreptul naționalităților la o presă scrisă în limba maternă și dreptul la asociere.

Ocupându-se apoi de acordul încheiat cu privire la drepturile minorității germane, președintele consiliului de miniștri a accentuat, că acordul dela Viena nu cuprinde de fapt nimic nou. Pasagiul cu privire la maghiarizare cuprinde lucruri pe care și guvernul maghiar a voit să le rezolve. O maghiarizare forțată, fie vorba de funcționari publici, fie de alte persoane, nu are nici un rost.

Guvernul nu va face caz din faptul, că în funcțiuni publice vor ajunge poate mai mulți germani decât cetățenii de alte naționalități, din simplul motiv, că grupare germană stă pe un nivel cultural mai înalt, decât alte naționalități. În această privință nu cunoaștem deosebire între unguri și germani, așa cum nu am cunoscut nici-o deosebire din punct de vedere confesional în Ardeal.

A face deosebire între cetățeni după originea lor etnică, nu este un obi-

ler István. Să înceteze neajunsurile ale cooperativele românești de aici.

Astfel vom progresa și unii și alții, altfel vom merge spre ruină și unii și alții.

ION BUZEA

Desbaterile parlamentare

ceiu maghiar. În această privință nu ne lăsăm conduși nici de proporția numerică.

Ca încheiere, premierul a arătat, că problema naționalităților nu poate fi rezolvată nici prin legi și nici prin ordonanțe, ci numai printr'o activitate educativă. Numai prin dragoste putem să apropiem pe oameni, ordinele sunt insuficiente în această privință.

Cercurile militare italiene afirmă:

Retragerea dela Corica nu este decât un epizod fără importanță

— Marea ofensivă italiană din Albania este în pregătire —

ROMA, 23. (MTI.) — Comunicatul de războiu italian de Vineri, despre situația din Albania corespunde ultimelor declarații ale Ducelui, după care, comunicatele de războiu italiene nu informează opinia publică numai despre știrile bune, ci și despre cele rele. Nu încapă îndoială, însă, că cele întâmplate în jurul localității Corica este numai un episod trecător și nu influențează nici în cea mai neînsemnată măsură rezultatul final al operațiunilor de războiu din Grecia. După cum scrie generalul Iochi, expertul militar al lui „Corriere Padano”, debarcarea de trupe noi italiene în Albania continuă încă și noii comandanți își inspectează acum trupele, pentru a se convinge personal de situația fiecărui sector, de pe teatrul de operațiuni. Activitatea trupelor de transport este în curs. Ori, această muncă durează vreme mai îndelungată. Pregătirile amănunțite vor asigura însă marea atac care va fi deslănțuit mai târziu și al cărui succes va fi cu atât mai rapid.

ATACUL GREC

BELGRAD, 23. (Avala). Ziarul „Vreme” este informat că în zorii zilei de Joi, grecii au desfășurat un mare atac împotriva pozițiilor italiene situate pe dealul Svezda. Timp de peste trei ceasuri, s'a dat o luptă îndârjită, corp la corp. Duelul de artilerie a continuat în tot cursul zilei de Joi, dar activitatea infanteriei și a forțelor aviatice a fost împiedecată de ceața deasă. Italienii nu au început încă contra-atacul, dar înapoia liniilor italiene se pot observa mari mișcări de trupe.

Ziarul „Politika” anunță că pe frontul din Corica, lupta înverșunată continuă. Joi după amiază, la orele 3, trupele italiene, printr'un contra-atac viguros, au silit pe greci să bată în retragere. Noile întăriri italiene, sosesc, pe șoseaua care duce la Corica. (MTI).

De vorbă cu badea Maxim...

— De ce plângi, bade Maxime?
— Doamne, dragul moșului, cum ai rescut!

In lupta sa cu viața, țăranul de pretutindeni, individul care își oțelește sufletul sorbind însăși seva vieții, mustul gliciei, izul naturii, devine stană de piatră, oglindind în ochii săi înțelepciunea pură, simplă, dar adevărată și atât de minunată în calmul pe care i-l dă conștiința puterii sale!

In general, țăranul nu cunoaște înfumurarea, prefăcătoria, ura. El este sincer în simțămintele sale, cu spirit de jertfă, are dărzenia unei voințe mereu încercate, este ospitalier și îngăduitor. Peste toate, în sufletul său domnește cavalerismul acela cu iz de pământ, de pădure, de fân, de flori de câmp și de cer senin și limpede.

Se mulțumește cu nimica toată. El nu cere bani, nu cere comori. El nu cere mătăsuri, automobile, baluri, banchete. Țăranul nu vrea supunerea, distrugerea, înghenuncherea nimănui. El cere un petecut de glie pe care să-l poată lucra în liniște, cu bucuria aceea sfântă a sufletului, care își regăsește o făptură dragă, un petecut de pământ, o vită, două, care să-i ajute, ca un camarad drag, la lucru, împărțind împreună bucuriile și necazurile, unelte de plugărit, cu care să-și poată agonisi de lipse pământ hrana și îmbrăcămintea, dela o recoltă la alta.

Mai cere liniște, pace, iubire, ca în viața sa, legată într-o frăție de cruce cu natura, să nu se amestece nimeni, truda lui ed ani de zile să nu fie batjocorită, să fie lăsat să fie bun, milos, să-i ajute pe cei care suferă când el se veselește, să poată, deci, lucra în tihnă, să se poată închina cui îi place, cum îi place și să vorbească limba în care a învățat să multumească cerului, atât pentru binefacerile cât și pentru loviturile sale.

Nu voiu uita niciodată cuvintele rostite, acum două-trei săptămâni, de un țăran din preajma Clujului, printre lacrimile sfinte ale unei dureri mute, în fața vitregiei vieții.

Nu-l văzusem de ani mulți de zile, până acum, când, întors din pribegiiile care-mi fuseseră sortite, am simțit mijind în mine dorul după răcoarea plăcută a casei sale simple, după generozitatea ospitalității sale curate și mai ales după ochii săi, în care se revarsă înțelepciunea aceea nesfârșită pe care o vezi numai în ochii sfinților și pe icoane.

Când m'a revăzut, i-au dat lacrimile

Un capitol interesant din trecutul nostru este viața și faptele pribegilor, numiți și haiduci sau voinici. Este interesant acest capitol — nestudiat de istorici și puțin explorat de literați — pentru că ne duce în trecute vremi voievodale, aducându-ne aminte de două stări sociale.

I. De cavalerismul evului mediu, cu regulile lui de purtare, impus de concepțiile și necesitățile sociale și etice ale timpului, care a fost transplantat din apus și pe plaiurile noastre. In acele timpuri, legile neputând asigura viața indivizilor, conflictele dintre oameni se rezolvau prin luptă cavalerescă — adevărat duel — din care, fără nici o apucătură nedemnă, trebuia să iasă învingător cel mai tare. Atacul mișelesc nu era îngăduit. Cavalerii rățăcitori, despre ale căror isprăvi și vitejii grăesc cărțile de legende ale evului mediu, răzbuiau nedreptățile, apărau pe cei umili, pe femei, copii și neputincioși, pedepseau aspru pe ticăloși și mișei.

Ecoul acelor stări din apus sunt haiducii, voinicii sau pribegii noștri evocați de baladele populare. Pomenim numai câțiva din eroii reprezentativi ai dorului și aspirațiilor populare ale căror figuri și isprăvi au fost immortalizate și cântate cu mult elan: Toma Alimoș, Mihai Copilu, Păunașul Codrilor, Român Gruia Grozovanul, etc.

Duelul, cu regulile de luptă cavalerescă, din apus, ce avea la temelie sentimentul onoarei cavaleresti, la noi se numea luptă dreaptă, luptă cinstită.

Exemplificările din cântecele bătrânești,

— De ce plângi, bade Maxime?
— Doamne, dragul moșului, cum ai rescut!

Mi-a vorbit de alte vremuri asemănătoare: de războiu; de Galiția; de sărăcie; de muncă; de Dumnezeu; de toate.

Am căutat să-l îmbărbătez, pentru că am văzut, că durerea clipei pătrunsesse până în lumea lui, făcându-l să se gândească să-și părăsească locul unde avea datoria să stea, locul de care era legat cu limbă de moarte din tată în fiu:

— Bade Maxime, unde vrei să mergi la vârsta dumitale? Ce-ți trece prin minte?

— M'ăș duce, dragul moșului, „în câtrău“ văd cu ochii. Mi-ăș lăsa casă, pământ, nevastă, copii și m'ăș duce... Să uit... Să mor... Că poate-i mai bine...

— Bade Maxime, gândește-te, ce faci. Rău faci... Locul dumitale este aici, în hotarul Clujului, unde te-ai născut dumneata și neam de neam dumitale.

— Știu, dragul moșului, dar vezi, mi s'a rupt ceva aici...

Duse mâna mușcată și înăsprită de sapă, de coasă, de plug, în dreptul inimii.

O vizită la hotelul „Szent Gellért“, cartierul general al delegațiilor din străinătate

Observatorul vieții cotidiene din capitala maghiară, va observa, în mod involuntar, că efectul războiului actual s'a resimțit și la Budapesta, acest loc favorit al turismului internațional. Deși circulația străinilor a scăzut, mai există un hotel sau două unde trag delegațiile diferitelor națiuni, astfel că aceste hoteluri prezintă și acum aspectul din timp de pace. Indeosebi uriașul palat balnear, hotelul „Szent Gellért“, situat pe țărmul stâng al Dunării este frecventat cu predilecție de diplomații și demnitarii străini. Nici nu e de mirare, fiindcă pe tot globul abia mai există un hotel care să armonizeze coloritul unei stațiuni balneare mondene cu circulația străinilor unui oraș mondial modern, ca hotelul „Szent Gellért“.

Musafirul care se trezește dimineața în camera sa, instalată cu tot confortul modern, privește prin geam valurile majestuoase ale Dunării. Pe coridoarele de marmură apar semnalele luminoase, anunțând că viața a început. Din toate colțurile orașului sosec limuzine elegante, aducând cele mai frumoase femei din oraș. Interesul acestora se îndreaptă, în timpul verii, spre Baia de valuri situată în parcul hotelului, iar în timpul iernii, asupra băii de spumă, unde, într-o sală de marmură, decorată cu mozaic, în care razele solare artificiale, reflectate cu măiestrie asupra scaldătorii, fac plăcută baia de împropătare în apa curativă.

Dejunul prezintă o nouă plăcere, deoarece bucătăria restaurantului Gundel a hotelului „Szent Gellért“ care câștigă în mod sistematic toate premiile internaționale, servesc cele mai variate și gustoase produse ale artei culinare.

La ora 5 după masă răsună, dinspre holl, melodiile impresionante ale orchestrei jazz și doamnele care iau ceaiul de după masă apar și dispar ca admirabilele culori ale unei reviste de mode. Elita din Budapesta se întâlnește la aceste ceaiuri cu personalități din străinătate care gustă aici temperamentul și ospitalitatea publicului maghiar.

Impresia excelentă crește din ceas în ceas. Reflectoarele hotelului se aprind și viața strălucește, de astădată, în culorile toaletelor de seară. Muzica de jazz începează și deodată răsună acordurile orchestrei de țigani. Nu există o durere sau indispoziție care să nu dispară la auzul acestor sunete miraculoase. Hotelul seamănă cu un palat al visurilor din povești. Viziunea compusă din muzică, lumină și parfum, devine o oază, în ritmul vieții cotidiene

— Dar copiii, nevasta, casa, pământul, în voia cui rămân? Căci nu le poți lua cu dumneata.

— Vezi, deaceia nu plec. Aș pleca... Dar unde? Unde să mă duc, când mi-am frământat petecul de pământ, ani de-arândul, cu sudoarea care-mi picura de pe frunte? Deaceia nu plec. Eu sunt bătrân. Ca mine sunt mii. Vom muri, azi-măine, toți. Dar rămân copiii noștri, copiii copiilor, pe care nu avem dreptul să-i lăsăm muritori de foame. Deaceia, dragul moșului, pentru că nu-mi pot lua lumea în cap, aș vrea să mor...

— Liniștește-te, bade Maxime. Au trecut atâtea peste capul dumitale, va trece și asta... Vor trece toate... Lăcrurile se vor liniști...

— Oamenii nu se liniștesc nici-odată, dragul badii.

Cât de puțin cerea bătrânul, pentru a fi, dacă nu fericit, cel puțin liniștit: să-și poată rosti neîmpiedecat graiul strămoșesc...

*

Să cinstim țăranii, frați Ardeleni peste deosebiri de naționalitate, peste ura de rasă! In Ardealul nostru, în care împreună ne-am născut, împreună ne-am bucurat și am suferit, al cărui pământ deopotrivă ne-a hrănit sau ne-a înfometat, al cărui aer, acelaș, l-am respirat, al cărui soare, la fel ne-a încălzit, al cărui cer minunat ne-a zămbit deopotrivă tuturor sau ne-a certat, în bubuitul mănios al tunetului, au trăit, au iubit și au murit părinții noștri și părinții părinților noștri, înfrățindu-se în moarte, după ce s'au înfrățit în viață... Peste regimuri politice! Peste Istorie! Peste deosebiri de limbă, de tradiție, de obiceiuri și de religie!

Până nu este prea târziu, să ne trezim. Măcar acum, nu în ceasul al doisprezecelea ci în al douăzecișipatrutea să ne unim, să fim una, căci avem de suferit, toți, aceleaș lovituri, și vom avea aceleaș bucurii.

Să ne cinstim unii pre alții, așa cum este demn de acela, care îndrăznește să-și zică om. Să cinstim țăranul, forța oricărui popor și mai ales a poporului Ardelean. Să uităm, măcar în ultima clipă, că homo homini lupus!

ION URCAN

— MESERIAȘI, COMERCIANȚI, PROFESIONIȘTI LIBERI publicați anunțuri și reclame în Calendarul Eparhiei ortodoxe-române. Tarif după învoială. Adresați-vă la Conșiliul eparhial, Hitler Adolf-tér 3.

DORUL ȘI PRIBEGIA

de GHEORGHE DĂNCUȘ

cu privire la cele mai sus spuse, nu se pot înșira aici pentru că necesită loc mult.

II. Altă stare, cu prelungiri până în timpurile apropiate, este apariția pribegilor, haiducilor sau voinicilor din considerente de ordin economic și etnic. Diferențele și nedreptățile sociale, exploatarea materială, elementele eterogene suprapuse, deoparte și de alta a Carpaților au cauzat ceea ce se va vedea sumar în câteva frânturi din baladele populare.

O precizare e necesară, pentru cine nu știe. Haiducii, voinicii sau pribegii sau, chiar dacă sunt numiți hoți, nu trebuie confundată cu bandiții, cu răufăcătorii. Marea masă a poporului i-a proslăvit și idealizat în balade sub numirile specificate, pentru că aceștia au exprimat și îndeplinit poruncile dreptății.

Dincolo de Carpați, cine nu cunoaște figurile legendare ale lui Bujor, Jianu, Tunsu — istoria îi pomenește pe la începutul sec. 19 — cari erau apărătorii celor năcăjiți, ai săracilor împotriva bogaților, pământeni sau streini?

Despre Bujor:

Foaie verde de negară,
A ieșit Bujor în țară!
Bate, pradă, nu omoară,
Pe ciocoi îi bagă'n fiară.

Fiind prins de oamenii stăpânirii ajunge în fața judecătorilor.

Frunză verde de negară,
Pe Bujor mi-l judecară,
La divan îl întrebă,
Mulți creștini de-a omorât
Cât prin țară a hoșit?
„Mort de om eu n'am făcut
Dar ciocoi mulți am bătut!
— Ștefane Bujorule,
Unde-ți sunt averile
Ca să-ți scapi tu zilele?
— Le-am ascuns pe la copaci,
De-ajutor la cei săraci,
Să-și cumpere boi și vaci!“

Despre Jianu, care era chiar fecior de boieri:

N'ați auzit de un Jian,
De-un Jian, de un Oltean,
De un hoț de căpitan,
Care umblă prin păduri,
Cu doispreze panduri?
— Și pândeste la strămtori,
De despoaie negustori
Și tot prinde la boieri,
De-i curăță de averi!

Dincoace de Carpați, haiducii se numesc pribegi și voinici.

Duce-m'ăș să fiu pribeg,
Prin pădurea cea de fag,
La Ognă la Șugatag.

Se duc harnici pribegii
Cu cismă creștă de miei,
Pân cea pădure de fag
Cu pușcă și cu băltag,
Li se șede de pribeg.

In alta:

La poale de codru verde,
O zare de foc se vede
Și 'mprejurul focului,
Șed voinicii codrului.

Cel mai cunoscut erou, în aceste părți, este Pinteza Viteazul cu cei 12 tovarăși ai lui. După unele variante ar fi avut 150 de tovași. Patru jud. (Maramureșul, Sătmarul, Someșul și Năsăudul) îl preamăresc și-i revendică apartenența. Isprăviile lui sunt ne-numărate și mult laudate de popor. După datele istorice este originar din Budești Maramureșului; a trăit pe la mijlocul secolului 18, având cartierul general în stâncile și codrii Gutinului, a fost împușcat în Baia-Mare.

Răsboiul fulger din Vest

Greșelile care au dus la nimicirea Franței...

— Scriitorul francez André Maurois vorbește de motivele cari au determinat prăbușirea frontului francez —

— Lipsa de pregătire și insuficiența ajutorului britanic —

Cunoscutul scriitor francez André Maurois, care în timpul campaniei din Vest era pe front în calitate de corespondent de război, în exilul său forțat din America a scris mai multe articole în care se ocupă de motivele care au determinat prăbușirea Franței. Reproducem după ziarele spaniole „España” și „Diario de Noticias” părțile esențiale ale rechizitorului André Maurois.

Din constatările făcute la fața locului, André Maurois, consideră, ca una din principalele cauze ale dezastrului, degradarea morală în care au trăit trupele franco-britanice pe front. Pretutîn-

deni soldații francezi și englezi trăiau într-o desăvârșită dezorganizare morală, acomodându-se perfect manoperelor strâmte ale birocrației militare. — scrie Maurois. La Arras, unde am fost încartiruit, am văzut mai multe mii de soldați coloniali bine instruiți, care nu știu cu ce scop au fost mobilizați, căci superiorii lor îi puneau să cultive legume, în loc să-i întrebuițeze la întărirea liniei Arras sau Scarpe.

Un ofițer, care a propus generalului său acest lucru, a primit următorul răspuns:

— Să întărim linia Scarpe? Dar de ce, doar inamicul nu va ajunge nici odată până aci, D-ta prietene ești însă un adevărat revoluționar.

Sosit la Paris, Maurois a văzut pe primul ministru Reynaud, care i-a făcut impresia unui boxeur ajuns la limitele puterii sale, căruia nu-i lipsește decât lovitură de grație pentru a fi scos din luptă.

Lovitura de grație a fost cedarea Parisului, ceace a însemnat pierderea răsboiului.

CATASTROFA DIN FLANDRA

Ultimul act al tragediei franceze a început în Flandra. La început aviația engleză își făcea apariția regulat deasupra teatrului de operațiuni, care era aproape de Anglia. Dar după ce luptau — cu foarte mult curaj ce e drept — o jumătate de oră aviatorii englezi se întorceau acasă. Zilele ce au urmat, numărul avioanelor engleze, ce intrau în luptă, devenea din ce în ce mai mic.

Au început apoi inevitabilele intrigi. Englezii făceau reproșuri grave francezilor. Am fost impresurați — susțineau ei — și am pierdut contactul cu rezervele noastre din cauza unei greșeli strategice pe care noi niciodată nu am fi comis-o.

Francezii în schimb se plâneau de insuficiența ajutorului englez, ce nu sosea la timp.

Și în mijlocul acestor reproșuri reciproce, Franța a fost pierdută.

Audiența de prezentare a noului ministru român la Berlin

BERLIN, 23. (DNB). Führerul a primit în cursul zilei de Vineri în audiență de prezentare pe d. Crețianu noul ministru al României la Berlin, care a prezentat scrisorile de acreditare. Mai târziu Führerul a primit în audiență pe d. dr. Valeriu Pop ministru plenipotențiar, care se află la Berlin cu o misiune specială. (MTI).

Organizarea poliției în teritoriile alipite

Orașele în care s'au înființat Căpităniile polițienești

BUDAPEST, 23. (MTI). — Ministerul de interne a înființat Căpităniile de poliție în următoarele orașe din Ardeal:

Bánffyhyunad-Huedin, Beszterce-Bistrița, Csikszereda - Miercurea Ciucului, Dé-Dej, Felsőbánya-Baia Sprie, Gyergyószentmiklós-Gheorgheni, Kézdivásárhely-Târgul Secuiesc, Kolozsvár-Cluj, Marosvásárhely-Tg.-Mureș, Maramarossziget-Sighet, Nagybánya-Baia-Mare, Nagykároly-Carei, Nagyszalonta-Salonta, Nagyvárad-Oradea, Sepsiszentgyörgy-Sfântul Gheorghe, Szamosujvár-Gherla, Szatmárnémeti-Satu-Mare, Szászrégen-Reghin, Székelyudvarhely-Odorheș, Szilágysomlyó-Simleu și Zilah-Zalău. Căpităniile de poliție își vor începe activitatea în ziua de 26 Noembrie 1940.

Vizita ministrului de externe italian la München

MÜNCHEN, 23. (DNB). — D. Grandi ministru de justiție al Italiei a sosit la München pentru a participa la Congresul anual al Academiei de Drept. Ministrul italian a vizitat la Palatul dreptului german pe d. Frank ministru de justiție al Germaniei, apoi ambii au vizitat pe d. Rudolf Hess locțiitorul Führerului. (MTI).

Apărați-vă
contra gâlbezii

Intr'un trecut nu prea îndepărtat, oile și vitele cornute ce au păscut pe pășuni umede, sau cele ce au primit în grajduri fân crescut pe fânate umede, au murit fără nici o putință de salvare.

Cauza mortalității lor a fost un parazit, numit gâlbează, care s'a adăpostit în ficatul animalelor, unde agățându-se, a supt sângele gazdei sale. Oile și vitele atacate de gâlbează au devenit slabe, cele grele au lăpdat, laptele lor s'a micșorat și oile și-au pierdut și lâna.

Nu mai trebuie dovedit, că apărarea oilor și vitelor cornute contra gâlbezii este interesul principal al tuturor crescătorilor, care își dau seamă de importanța materială a acestei ramuri de gospodărie.

Distolul descoperit după îndelungate cercetări științifice, cunoscut și întrebuițat de toți crescătorii pricepuți, constituie un adevărat noroc pentru gospodarii, cari își salvează animalele lor dându-le acest binecuvântat medicament din an în an.

Timpul cel mai prielnic pentru distolarea oilor este începutul iernatului. Deci imediat ce animalele au trecut la iernat, ele trebuie distolate, fără nici o deosebire căci în anul acesta toate oile sunt grav infectate de gâlbează și aceasta în urma ploilor multe.

Distolul se găsește în farmacii și crescătorul trebuie să controleze bine, dacă a primit sau nu Distolul adevărat cu inscripție argintie și în capsulă neagră, căci imitațiune nu ajută, dimpotrivă, omoare oile.

INFORMAȚIUNI

— NU LASA PE MĂINE ce poți face azi, deoarece la 5 Decembrie este tragerea Loteriei Regale Ungare și dacă uiți să cumperi din timp lozul, nu poți participa la tragere, cu toate că lozul cel mare este de 40.000 P.

CALENDARUL

„Tribuna Ardealului“

apare în primele zile ale lunii Decembrie. Depozitarii din provincie sunt rugați a trimite de urgență comenziile.

— ASOCIAȚIA CHIRIAȘILOR ÎȘI CONTINUĂ ACTIVITATEA. Organizația chiriașilor, care își propune apărarea drepturilor chiriașilor, își reia activitatea, având o importantă misiune tocmai în momentele de față când nenumărate probleme între chiriași și proprietari, nu sunt încă lămurite. Asociația va funcționa în mod provizoriu în str. Mussolini 22.

MUTĂRILE

mobilelor și obiectelor (repatriere) prin cea mai scurtă rută,

din Ungaria în România

executăm ieftin și cu răspundere.

Erdélyi Automobil Szállítási Rt.
Kolozsvár, Ferenc József-ut 141.
Telefon 14-67.

— PANTOFARII CARE AU NEVOIE DE TALPĂ ȘI PIEI își pot anunța necesitățile lor zilnic între orele 6—7 după masă la Secția industrială a municipiului în localul Primăriei (camera nr. 9). Cantitate de talpă ce se acordă lunar este de 7 kgr. pentru maestrul patron și câte 5 kgr. după fiecare calfă. Autorizațiile de cumpărare vor fi eliberate de Comandamentul militar.

* Biroul avocațial dr. Dionisie Roman s'a deschis în Kolozsvár-Cluj str. Kossuth Lajos-u. 26.

Premierul Slovaciei așteptat la Berlin

BERLIN, 23. (DNB). — În urma invitației guvernului Reichului, Tuka, primul ministru și ministrul de externe al Slovaciei, va sosi, în curând, la Berlin. (MTI).

Armata franceză n'a dispus decât de 8 avioane de luptă

Intr'o zi vizitându-l pe generalul Giraud la Cartierul său general, André Maurois a auzit din gura acestuia următoarea plângere:

— Este o situație îngrozitoare. Ducem mari lipsuri din toate, ne lipsesc însă în primul rând avioanele.

Comand o armată întreagă și nu am la dispoziție mai mult de 8 avioane.

Dacă am nevoie de avioane engleze pentru recunoașteri, trebuie să mă adresez generalului Georges, care la rândul său ia contact cu generalul Gamelin, care se adresează comandantului englez Bawton, care cere autorizația mareșalului aerului Blount. Până să sosească permisiunea, totul este perimat.

In Vest nu va fi război fulger...

O mare greșală, care a costat scump pe aliați, a fost, că nici ideie nu au avut de forțele reale de care dispun. Astfel ministrul înarmării franceze d. Raoul Dautry se plânga că nici misiunea militară britanică dela Paris nu știa ce efective intenționează să trimită guvernul din Londra în Franța. În tot decursul războiului, afirmă Maurois, nu au sosit în Franța formațiuni britanice mai mari de efectivul unui batalion. Armamentul britanic era demodat, mai ales carele de luptă, care erau și prea puține la număr.

Cu toate că exista experiența luptelor din Polonia, conducătorii militari englezi, cât și colegii lor francezi, nu credeau în posibilitatea unui război fulger în Vest. Concepția demodată de a se sprijini pe o singură linie de rezistență, a fost scump plătită de Franța.

FORȚELE BRITANICE CARE LUPTAU ÎN FRANȚA

André Maurois consideră mult insuficiente, nu numai trupele britanice, care au fost trimise în Franța, ci și aju-

torul pe care l'a dat aviația engleză. Pe frontul francez nu au luptat mai mult de câteva escadrale, cu toate că ofițerii englezi erau foarte optimiști și susțineau, că dețin supremația aerului.

În schimb, aviatorii francezi erau convingși de dezastrul care îi așteaptă în lupta inegală cu forțele germane mult superioare. Pierderile formațiilor franceze erau din ce în ce mai grele și multe din ele au fost complet desființate.

Englezii dispuneau de importante forțe aviatice în metropolă, pe care le rezervau însă apărării capitalei și a insulei. Dacă dela început ar fi fost trimise în Franța ajutoare mai masive, poate situația era alta.

PANICA RETRAGERII

André Maurois vorbește în accente dramatice de retragerea armatei franceze, care a pierdut în Nord cele mai bune Divizii ale sale. Retragera s'a făcut în cea mai desăvârșită debandadă, la care au contribuit suatele de mii de refugiați, care au inundat șoselele făcând imposibil orice plan de retragere organizată.

O psihoză bolnăvicioasă a pus stăpânire pe mulțimea care fugea din calea inamicului. Trenurile au fost luate cu asalt. Compartimentele în care nu era loc decât pentru 8 persoane, erau ocupate de câte 20—25 de călători, înghesuți în cele mai imposibile situații. Călătoria cu trenul care în alte condiții se făcea în 2 ore, a durat 15 ore — spune Maurois.

Administrația civilă preia Luni agendele Primăriei

KOLOZSVÁR-CLUJ, 23. — Conform ordonanței Ministerului de interne, preluarea administrației dela organele militare se face pe ziua de 26 Noembrie. În orașul nostru preluarea se va face deci Luni înainte de masă, când încetează atribuțiile administrației militare, intrând în funcțiune administrația civilă, în frunte cu noul primar, numit provizor în persoana dlui dr. Keledy.

Birmingham a fost din nou bombardat de aviația germană

— Străzi întregi, șantiere și uzine sunt cuprinse de flăcări —

BERLIN, 23. (DNB). — Încă de Vineri seara, forțe puternice aeriene germane au desfășurat un atac puternic împotriva orașului Birmingham. Primele avioane înăpoiate la bazele lor înainte de miezul nopții, au raportat că atacurile au fost și de data aceasta încununat de succes. Incendii uriașe, mistue blocuri întregi de case. Avioanele de bombardament, sburând la mică altitudine, au aruncat bombe luminoase, la lumina cărora s'au putut observa noui amănunte despre situația orașului. S'a confirmat că sunt cuprinse de flăcări străzi întregi și șantiere învecinate unele cu altele.

În zorii zilei de Sâmbătă, atacurile executate s'au îndreptat mai ales împotriva uzinelor de armament, care încă nu fuseseră atinse de bombe. (MTI).

Avioane streine au sburat din nou deasupra orașului Monastir

BELGRAD, 23. — (Avala). — Unitățile de apărare antiaeriană jugoslavă au deschis tirul împotriva a patru avioane de naționalitate necunoscută, care au sburat, Joi după amiază, la orele 13, deasupra orașului Monastir. (MTI).

Generalul Antonescu în audiență la Führer

BERLIN, 23. (DNB). — Vineri după amiază, în clădirea cancelariei Reichului, de față fiind și von Ribbentrop, ministrul de externe al Reichului, Führerul-cancelar a primit pe generalul Antonescu, conducătorul statului român, cu care a avut o lungă convorbire. Convorbirea a decurs în spiritul de cor-

dială înțelegere care domnește între cele două state. Apoi, generalul a prezentat Führerului pe prințul Sturdza, ministrul de externe al României. La sosirea și la plecarea generalului Antonescu, formațiunile „S.S.” și garda de onoare i-au dat onoruri militare. (MTI).

Statele-Unite nu pot furniza Angliei mai mult de jumătate din producția lor de război

Precizările președintelui Roosevelt în legătură cu ajutorarea Angliei

ROMA, 23. (MTI). Ziarul „Popolo di Roma” anunță din New-York, că președintele Roosevelt a declarat cu ocazia unei anchete de presă că ajutorul maxim la care poate conta Anglia din partea Statelor-Unite, va fi de 50% din producția totală a uzinelor de război americane. E de prisos să se aștepte la un ajutor mai mare, deoarece pe lângă ritmul actual al pro-

ducției americane, ar fi imposibil să se dea mai mult.

Președintele Roosevelt a mai declarat că în baza legiurilor în vigoare, Statele-Unite nu pot furniza material de război Angliei pe credit și guvernul Statelor-Unite nu poate pune la dispoziția Angliei vase de război pentru însoțirea coloanelor de vase comerciale.

Prețul bogăției:

este numai trei pengő. Atât costă un loz întreg la Loteria Reg. Ungară de binefacere a Statului și 1.50 p. 1/2 loz. Tragera se apropie, la 5. Decembrie!
Lozurile se pot procura la toate colecturile și tuncerile.

Telegrama de felicitare a ministrului de externe japonez adresată contelui Csáky

BUDAPEST, 23. Agenția MTI. anunță:

D. Josuka Matsuoka, ministrul de externe al Japoniei, a trimis următoarea telegramă, contelui Csáky István, ministrul de externe, cu ocazia aderării Ungariei la acordul tripartit:

„Am onoare a remite Excelenței Voastre, cu ocazia aderării Ungariei la acordul tripartit, cele mai sincere urări de bine. Imi exprim cele mai calde urări de bine pentru fericirea națiunii maghiare și pentru dezvoltarea relațiilor prietenești dintre țările noastre”.

Repatrierea cetățenilor americani din Indiile olandeze

NEW-YORK, 23. (DNB). După cum anunță ziarul „New-York Times” din Singapore, cetățenii americani sunt evacuați din Indiile Olandeze. Americanii stabiliți în Singapore nu știu încă nimic relativ la măsurile care s'au luat pentru repatrierea lor. (MTI).

Anglia în bătaia tunurilor germane

BERLIN, 23. (DNB). Tunurile cu bătaie lungă ale armatei germane au bombardat cu mare efect Vineri după masă obiectivele militare și pozițiile engleze situate la Sud-Est de Londra. (MTI).

ISTAMBUL, 23. (Stefani). Von Papen, ambasadorul Germaniei în Turcia, a sosit la ambasada sa, înapoindu-se cu avionul. La întrebarea dacă a adus vre-o propunere făcută de Germania Turciei, a răspuns că oricare diplomat care se înapoiază din țara sa, are ceva de comunicat. (MTI).

MADRID, 23. (Stefani). D. Serrano-Suñer, ministrul de externe al Spaniei, a sosit la Madrid, înapoindu-se dela Paris și Berlin, unde a avut tratative cu bărbaii de stat ai puterilor axei. (MTI).

Știri din România

Sinuciderea maiorului Teofil Sidorovici fostul comandant al „Străzii Țării”

— Maiorul Sidorovici s'a sinucis în momentul când era să fie arestat de poliția legionară —

BUCUREȘTI, 23. (MTI). — Comisiunea specială instituită pentru revizuirea activității publice a personalităților conducătoare din regimul trecut, a emis un mandat de arestare împotriva fostului comandant al „Străzii Țării”, Teofil Sidorovici.

Agentii poliției s'au prezentat la locuința fostului ministru al organizațiilor tineretului pentru executarea mandatului. După ce maiorul Teofil Sidorovici a luat la cunoștință conținutul mandatului s'a retras într-o cameră vecină unde s'a sinucis, în prezența fratelui său.

INTREVEDEREA GENERALULUI ANTONESCU CU D. VON RIBBENTROP

BERLIN 23. (DNB). — D. von Ribbentrop, ministrul de externe al Reichului, a avut în cursul zilei de Vineri o lungă întrevedere cu generalul Antonescu, conducătorul statului român și cu d. Mihail Sturdza, ministrul de externe al României. (MTI).

INCERCAREA DE EVADARE A GENERALULUI GABRIEL MARINESCU

BUCUREȘTI 23. (MTI). — Trei legionari au vrut să ajute evadarea generalului Marinescu, fost prefect al poliției capitalei și ministru de interne, care este deținut la închisoarea militară Jilava. Ei au fost demascați, înainte de a-și fi pus planul în aplicare. Doi dintre ei s'au sinucis, iar al treilea, a fost legat la stâlpul infamiei în curtea prefecturii poliției, având pe piept o tăbliță cu inscripția: „Trădător! Sluga criminalilor dela Jilava.”

REGINA MAMĂ ELENA A PĂRĂSIT BELGRADUL

BELGRAD 23. (MTI). — Regina-mamă Elena, a României, a plecat, Vineri seara, la orele 22,23, din Belgrad. A fost condusă la gară de prințul regent Paul, cu soția.

COLONELUL DE JANDARMI PANAITESCU A FOST ARESTAT

BUCUREȘTI 23. (MTI). — Comisiunea încredințată cu cercetarea asasinatelor politice săvârșite sub regimul trecut, a emis mandat de arestare împotriva colonelului Anibal Panaitescu, fostul comandant al poliției și jandarmeriei din Kolozsvár-Cluj, care ar fi avut un rol important în asasinarea celor 7 legionari, care au fost scoși din închisoare și omorâți în hotarul unei comune din apropierea orașului Huedin.

Propaganda engleză vrea să determine intrarea în război a Turciei

ROMA 23. (MTI). — Ziarul „Popolo di Roma” anunță prin Lisabona, că după părerea cercurilor internaționale, guvernul englez exercită și acum o presiune extraordinară asupra Turciei, pentru a o determina să intre în război. Propaganda engleză inventează mereu alte știri alarmante prin care încearcă să influențeze opinia publică otomană, determinând Turcia să ia atitudine împotriva Axei.

ROMA, 23. (Stefani). Himmler, conducătorul poliției Reichului, împreună cu suita sa, a plecat, Sâmbătă dimineața, din Roma, înapoindu-se la Berlin. (MTI).

SURPĂRI DE TEREN ÎN JUDEȚUL PRAHOVA.

BUCUREȘTI 23. (MTI). — În comuna Mierla, județul Prahova, în urma cutremurului de pământ, s'au înregistrat surpări de teren. Crăpăturile de pământ, s'au tot lărgit astfel, că zilele aceste s'au prăbușit 3 clădiri. Biserica și edificiile din apropiere sunt deasemene amenințate. Surparea pământului continuă.

D. von Papen a plecat spre Ankara

SOFIA, 23. (DNB). — D. von Papen ambasadorul Germaniei la Ankara, după o scurtă ședere la Sofia și-a continuat drumul, mergând cu un avion spre Ankara. (MTI).

NEW-YORK 23. (Reuter). — O telegramă din Washington, a ziarului „New-York Times” transmite o știre obținută din cercuri competente, după care, Statele Unite au numit ca ambasador în Franța pe contraamiralul William Leahy guvernatorul din Portorico, fostul conducător al manevrelor navale. (MTI).

Pretențiile minimale ale Italiei față de Franța

au fost precizate de Duce în discursul din Martie 1939 —

BUDAPEST, 23. (M.T.I.). — Ziarul „Politika” arată în legătură cu vizita la Berlin a bărbaiilor de stat români, că în cercurile politice italiene se atrage atențiunea asupra faptului că această vizită a fost pregătită, în mare măsură, de vizita generalului Antonescu la Roma și de convorbirea avută cu Ducele.

În cercurile diplomatice italiene, în centrul interesului general este discursul rostit de d. Mussolini, la 26 Martie 1939, în legătură cu problema franceză. Cu această ocazi ducele a amintit de cedarea Tunisului,

canalului Suez și portul Djibuti ca pretențiuni minimale din partea Italiei.

DELEGAȚIA GUVERNULUI DIN VICHY AȘTEPTATĂ LA BERLIN

BERLIN 23. (MTI). — Ziarul „Politika” anunță din Berlin, că după vizita generalului Antonescu și a dlui Mihail Sturdza, se așteaptă sosirea conducătorilor statului slovac a președintelui Aiso și a primministrului Tuka la Berlin.

Cercurile bineinformate afirmă, că la începutul săptămânii viitoare vor sosi la Berlin și mai mulți membri ai guvernului francez din Vichy.